

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lenky Oulíkové a soudců Richarda Galise a Miroslava Makajeva ve věci

žalobce: J. V.
bytem X
zastoupený advokátem Mgr. et Mgr. Matoušem Hejdukem
sídlem Blatenská 720/30, Plzeň

proti

žalovanému: **Středočeský kraj**
sídlem Zborovská 81/11, Praha 5

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. et Mgr. Matouši Hejdukovi se přiznává odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 27 620,87 Kč, která bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Praze do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

Odůvodnění:

Žaloba

1. Žalobce se žalobou na ochranu před nezákonným zásahem podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), ve znění její opravy podáním ze dne 29. 12. 2025, domáhá, aby soud žalovanému přikázal, aby ve lhůtě tří měsíců od právní moci rozsudku zajistil pro žalobce nepřetržité poskytování služby sociální péče osobní asistence.
2. Žalobce tvrdí, že trpí spastickou kvadruparézou v důsledku dětské mozkové obrny, a je tak zcela závislý na pomoci druhého člověka téměř při jakékoliv činnosti (hygiena, jídlo, přesun do postele). Od narození o něj pečuje jeho matka, která již dosáhla 70 let, s přibývajícím věkem jí ubývají potřebné síly, a čím dál naléhavější se stává otázka, co s žalobcem bude v momentě, až mu matka (i pro své vlastní zdravotní problémy) nebude moci poskytovat potřebnou péči. Žalobce se cítí být ohrožen nuceným přesunem do ústavu. Aktuálně žije v bytě, který je plně uzpůsobený jeho pobytu.
3. Žalobce upozorňuje, že dle § 38 věty druhé zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, má každý právo na poskytování služeb sociální péče v nejméně omezujícím prostředí. Domnívá se, že žalovaný porušuje jeho právo na dostupnost vhodných sociálních služeb, neboť na M. nyní neoperuje žádný poskytovatel služeb osobní asistence, který by byl schopen tuto službu poskytnout v potřebném rozsahu. V případě žalobce se jedná o nepřetržitou osobní asistenci, tedy o asistenci v rozsahu 24 hodin denně po sedm dní v týdnu. Služba osobní asistence se dle § 39 odst. 1 zákona o sociálních službách poskytuje bez časového omezení. Osobní asistenci v rozsahu, který žalobce potřebuje, mu žalovaný nezajišťuje, čímž se proti němu dopouští trvajících nezákonného zásahu. Ten spočívá v opomenutí žalovaného činit cílená a konkrétní opatření vedoucí k zajištění dostupnosti konkrétních služeb sociální péče pro žalobce. Žalobce je přesvědčen, že tímto zásahem je přímo zkracován na svých právech. Svou situaci řeší do jisté míry předstižně, neboť má pořád k dispozici člověka, který o něj pečuje. Pokud by ale s řešením vyčkával na chvíli, kdy možnost péče ze strany osoby blízké pomine, patrně by se za stávajícího nevyhovujícího stavu sociálních služeb ve Středočeském kraji nevyhnul urychlenému přesunu do ústavu. Přestože žalobci poskytuje nezbytnou péči jeho matka, je přesvědčen, že nezákonný zásah již trvá, neboť žalovaný není schopen v současné době ze dne na den kompenzovat náhlý výpadek péče z její strany. V posledních měsících a týdnech již žalobce pociťuje konkrétní dopady opomenutí žalovaného do své právní sféry s ohledem na zhoršující se stav žalobcovy matky.
4. Žalobce dále tvrdí, že se nepřetržitě dostupnosti služby osobní asistence domáhá již delší čas a v minulosti se s tímto požadavkem několikrát obrátil na žalovaného. Osobně se např. zúčastnil schůzky dne 12. 6. 2025 na Krajském úřadu Středočeského kraje s radním pro oblast sociálních věcí Mgr. M. H. a vedoucí Odboru sociálních věcí Mgr. P. K. a jednal též několikrát s vedoucím oddělení koncepce a metodiky sociálních služeb Odboru sociálních věcí J. Š., DiS. Jednání se zástupci žalovaného však nepřinesla kýžený efekt, neboť žádný poskytovatel sociálních služeb ve Středočeském kraji není schopen zajistit pro žalobce nepřetržitou dostupnost služby osobní asistence. Jediným poskytovatelem na M. je Maltézská pomoc, o.p.s., která je ale schopna žalobci poskytnout osobní asistenci pouze v omezeném rozsahu několika hodin týdně a nemá ani zkušenosti s klienty s postižením,

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

jímž žalobce trpí. Žalobce tedy v současné chvíli nemá reálnou možnost uzavřít s poskytovatelem sociálních služeb smlouvu o poskytnutí požadované sociální služby v potřebném rozsahu.

Vyjádření žalovaného

5. Žalovaný navrhuje zamítnutí žaloby. Uvádí, že na svém území zajišťuje dostupnost sociálních služeb souladu s § 95 písm. g) zákona o sociálních službách a střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb. Střednědobé plány žalovaného (na období 2020 – 2022, 2023 – 2025 a 2026 – 2028) jsou typické tím, že překonávají taxonomii zákona o sociálních službách a služby terénní péče chápou jako jednu skupinu („trs“) služeb, které plní jednu funkci – doplňují nebo nahrazují péči neformálně pečujících osob v době, kdy péči nemohou zastat. Toto pojetí vychází i z obtížně předvídatelného systému financování sociálních služeb ze státního rozpočtu dotacemi dle § 101a odst. 1 zákona o sociálních službách a z potřeby zajistit co nejširší dostupnost sociálních služeb na území žalovaného. Žalovaný dále obsáhle popisuje financování služeb sociální péče a jeho nepředvídatelnost. Plánování rozvoje sociálních služeb bez vazby na jasné financování je značně obtížné. Navzdory tomu činí žalovaný řadu opatření na podporu osob se zdravotním postižením. Dle střednědobého plánu pro období 2023 – 2025 došlo v roce 2023 k navýšení kapacit služby osobní asistence o 8 000 hodin, v roce 2024 o 10 000 hodin a v roce 2025 o 12 000 hodin; střednědobý plán pro období 2026 – 2028 pak deklaruje každý rok navýšení rozsahu poskytovaných služeb o 10 000 hodin (cca 10 úvazků). Dostupnost této služby je tak žalovaný připraven každoročně navyšovat s ohledem na rostoucí poptávku. V M. jsou dostupné celkem čtyři terénní služby péče: pečovatelská služba Centrum sociálních služeb M., příspěvková organizace (určená i osobám se zdravotním postižením, tj. i pro žalobce); osobní asistence Maltézská pomoc, o.p.s. (rovněž pro osoby se zdravotním postižením); osobní asistence Národní ústav pro autismus, z.ú. (určená pro osoby s poruchou autistického spektra); a odlehčovací služba HOSPIC TEMPUS, z.s. (určená pro osoby na sklonku života).
 6. Služba osobní asistence je poskytována na základě předem plánovaných činností [§ 88 písm. f) zákona o sociálních službách], nejde tedy o službu dostupnou „na zavolání“. Navíc jde o službu hrazenou (nad rozsah 80 hodin měsíčně). Nepřetržitou asistenci ve smyslu „na zavolání“ jsou poskytovatelé schopni zajistit jen v domově pro osoby se zdravotním postižením (§ 48 zákona o sociálních službách), kde jsou zpravidla instalována signalizační zařízení. V terénu slouží k takovému přivolání služba tísňové péče dle § 41 zákona o sociálních službách. Dostupnost služby v intencích zákona o sociálních službách neznámá schopnost být k dispozici „na zavolání“. Povinnost zajistit dostupnost sociálních služeb ukládá zákon krajům a lze ji vyložit tak, že má být k dispozici v přiměřeném čase a konkrétní způsob zajištění je na úvaze kraje. Rozsah služeb si dohodne osoba, které je služba poskytována, s poskytovatelem v dostatečném časovém předstihu (vytvoří se jakýsi rozvrh osobní asistence, aby bylo zřejmé, kdy a jaké služby budou osobě poskytovány). Byť tedy platí, že osobní asistence je poskytována nepřetržitě, v praxi to neznámá, že je k dispozici na zavolání, ale že je poskytována po dobu 24/7 dle předchozí dohody. Ustanovení § 38 zákona o sociálních službách zakotvuje právo na zajištění poskytování služeb sociální péče; toto právo je však nutné aktivně uplatnit. Střednědobý plán pro období 2026 – 2028 uvádí, že sociální služby jsou osobě poskytovány na základě žádosti a po posouzení nepříznivé sociální situace. Sociální služby nejsou dostupné okamžitě. Zákon předpokládá uzavření
- Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

smlouvy s poskytovatelem sociální služby; předpokladem pro poskytování je žádost žadatele o její zprostředkování.

7. Žalovaný dále poukazuje na to, že dne 12. 6. 2025 se skutečně konala schůzka žalobce s Mgr. H. a Mgr. K. Jejím obsahem ale nebyla výslovná žádost žalobce o zajištění nepřetržitého poskytování služeb osobní asistence, ale spíše diskuze o jeho záměru takovou službu založit a poskytovat (samostatně nebo prostřednictvím vlastní společnosti). Žalobce chtěl, aby se takový záměr stal součástí sítě sociálních služeb kraje (a mohl na ni pobírat veřejnou podporu z rozpočtu žalovaného). Právě existence takové služby nicméně vedla (i s ohledem na rozpočtové možnosti žalovaného) k negativnímu postoji žalovaného. Žalobce byl také v telefonickém kontaktu s J. Š., obsahem jejich konverzace byl ale záměr žalobce na zřízení služby osobní asistence v regionu M., nikoliv výslovný požadavek na zajištění dostupnosti nepřetržité osobní asistence.
8. Žalobce je dle zjištění žalovaného v dlouhodobém kontaktu s Maltézskou pomocí, u které průběžně ověřoval možnosti využití sociální služby do budoucna, kdy již pečující osoba nebude moci zajišťovat péči. Žalobce jej oslovil dne 10. 6. 2025, kdy poptával osobní asistenci v rozsahu 20 hodin týdně. Žalovaný na to reagoval tak, že k zajištění osobní asistence bude tento poskytovatel připraven od ledna 2026. Žalobce byl informován i o tom, že poskytovatel podal návrh na navýšení počtu hodin a tím i uvolnění kapacity pro zajištění služeb pro žalobce. Žalobce se následně obrátil na Maltézskou pomoc dne 19. 8. 2025 s dotazem na možnosti poskytnutí osobní asistence a uvedl, že mu dosud poskytuje péči matka, která mu bude pomáhat i v novém roce, ale s ohledem na její ubývající síly bude vyžadovat zajištění osobní asistence v narůstajícím rozsahu dle aktuální potřeby, zatímco do budoucna by vyžadoval asistenci 24/7, aby si mohl v případě potřeby např. v noci kdykoliv zavolat. Maltézská pomoc mu odpověděla dne 20. 8. 2025 tak, že potvrdila žalobcovo zařazení do evidence zájemců s tím, že počítá s poskytováním osobní asistence v rozsahu 20 hodin týdně od ledna 2026. Žalobce se dne 20. 8. 2025 obrátil i na Centrum sociálních služeb M., kde také poptával osobní asistenci. Dne 21. 8. 2025 mu bylo sděleno, že tento poskytovatel neposkytuje osobní asistenci, ale pečovatelskou službu, kterou lze využít jako doplněk; pokud by měl žalobce zájem, bylo mu nabídnuto jednání o podmínkách a potřebách žalobce. Žalobce na toto sdělení již nereagoval. Usnesením zastupitelstva žalovaného ze dne 8. 9. 2025 bylo mj. rozhodnuto o navýšení kapacity Maltézské pomoci o 1 000 hodin péče. Žalobce i Maltézská pomoc se dne 29. 8. 2024 zúčastnili případového setkání organizovaného městem M., kde žalobce projevil přání zahájit v budoucnu spolupráci, byť se o něj nyní stará rodina. Vyjádřil potřebu postupného čerpání a navyšování rozsahu. Ač byla přednesena i možnost využití pečovatelské služby, žalobce trval na osobní asistenci. Závěrem setkání bylo dohodnuto sociální šetření, jehož cílem bylo přesné zmapování životních potřeb podmínek a žalobce. Následně však žalobce sociální šetření odmítl s odůvodněním, že si nepřeje, aby město zjišťovalo informace pro výhledové poskytování služby, neboť sám plánuje založení vlastní sociální služby se službou osobní asistence, která bude naplňovat jeho oprávněné potřeby.
9. Žalovaný shrnuje, že první konkrétní požadavek na poskytování osobní asistence žalobce vznesl dne 10. 6. 2025 v rozsahu 20 hodin týdně. Tomu žalovaný vyhověl a navýšil kapacitu od ledna 2026. Současně bylo žalobci sděleno, že bude kontaktován za účelem sociálního šetření. Žalobce v této souvislosti vznesl dotaz týkající se schopnosti této služby zajistit jeho Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

specifické potřeby. Sociální šetření však dosud nebylo realizováno, proto nemohly být žalobcovy potřeby jednoznačně specifikovány. Lze však předpokládat, že bude možné osobní asistenci v žalobcem požadovaném rozsahu zajistit.

10. Žalovaný má za to, že žaloba není důvodná. Povinností žalovaného je jen zajistit dostupnost sociální služby, nikoliv službu jako takovou. Není pravda, že by na M. neoperoval žádný poskytovatel sociálních služeb, který by žalobci nemohl poskytnout osobní asistenci v požadovaném rozsahu. Služby terénní péče poskytuje Maltéžská pomoc a v doplňujícím rozsahu i Centrum sociálních služeb M. Maltéžská pomoc poskytuje osobní asistenci a je připravena ji od ledna 2026 poskytnout i žalobci. Žalobce v červnu 2026 požádal o 20 hodin osobní asistence týdně. Pečovatelskou službu odmítnul, byť byl její poskytovatel připraven ji poskytnout (a nahradit úkony prováděné žalobcovou matkou). Žalovaný dále obsáhle cituje judikaturu. Požaduje-li nyní žalobce v žalobě uložení povinnosti zajistit nepřetržitou dostupnost osobní asistence, jde o požadavek nad rámec žádosti, kterou žalobce dosud ohledně poskytování osobní asistence vznesl. Jde navíc o požadavek nedůvodný, protože tato služba je dostupná nepřetržitě. Žalobce pro sebe dosud nežádal zajištění nepřetržité dostupnosti osobní asistence, žalovaný se proto nemohl dopustit nezákonného zásahu spočívajícího v opomenutí ji v takovém rozsahu zajistit. Žalovaný zajistil dostupnost osobní asistence v rozsahu, v němž žalobce žádal, a byť se tak nestalo bezprostředně, byl v mezidobě připraven zajistit poskytnutí doprovodné pečovatelské služby, kterou ale žalobce odmítl.
11. Žalobce sám v žalobě připouští, že svou situaci řeší předstižně. Takovouto obavou nelze odůvodnit tvrzení o trvajícím zásahu žalovaného. Žalobce predikuje možný budoucí stav. Nepopisuje trvalý nezákonný zásah. Žalobcova argumentace vychází z hypotetické situace, že jeho matka nebude moci poskytovat péči. I v případě, že by žalobce musel v důsledku náhlého výpadku po určitou dobu využít pobytové služby, protože by osobní asistence nebyla ze dne na den k dispozici, nejednalo by se o nezákonný zásah. Žalobce nemá právo na poskytnutí konkrétní služby sociální péče v požadovaném časovém horizontu a na vymezeném území. Krátkodobý nedostatek nebo nedostupnost požadovaných služeb nelze požadovat za rozporné s § 95 písm. g) a § 38 zákona o sociálních službách.

Vyjádření žalobce k výzvě soudu a replika

12. V podání ze dne 29. 12. 2025 žalobce reaguje na výzvu soudu k tomu, aby upřesnil, čeho se žalobou domáhá, a uvedl, jakým konkrétním způsobem jej tvrzený nezákonný zásah přímo zkrátil na právech, zejména zda se pokusil sjednat smlouvu o poskytnutí sociální služby osobní asistence, kdy, vůči komu, v jakém konkrétním rozsahu a s jakým výsledkem (či alespoň zda, kdy, na koho, s jakým přesným požadavkem na rozsah a s jakým výsledkem se obrátil ohledně poskytování této služby). Žalobce uvádí, že žádá nepřetržitou asistenci, tj. v rozsahu 24 hodin denně po sedm dní v týdnu. Domáhá se tedy zajištění poskytování služby osobní asistence v rozsahu 24 hodin denně, tedy aby mu byla 24 hodin denně poskytována (24 hodin denně o něj bude někdo v rámci této služby pečovat). Žalobce dále opakuje, že ač má stále k dispozici pečující osobu, pociťuje již opomenutí žalovaného ve své právní sféře, neboť tato osoba dosáhla 70. let a má řadu vlastních obtíží. Kvalita péče je tak o poznání nižší, než kdyby o žalobce pečoval asistent. V poslední době také dochází ke krátkodobým výpadkům v péči. Žalobce se pokusil sjednat smlouvu o poskytnutí sociální služby s Maltéžskou pomocí. Jednal s vedoucí centra M. A. E., u které poptával poskytnutí osobní asistence v nepřetržitém rozsahu. Bylo mu však sděleno, že na službu tohoto rozsahu nemá Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

poskytovatel kapacitu. Žalobce tak nyní nemá možnost uzavřít smlouvu o poskytování osobní asistence s žádným poskytovatelem.

13. V replice ze dne 31. 1. 2026 žalobce reaguje na vyjádření žalovaného. Uvádí, že mezi účastníky není sporný žalobcův nepříznivý zdravotní stav a skutečnost, že o žalobce stále pečuje matka. Žalobce si přeje, aby matku po čtyřiceti letech péče a při vlastních zdravotních potížích vystřídal v péči asistent. Cituje čl. 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (vyhlášena pod č. 10/2010 Sb. m. s.). Žalobce má ústavní právo na to žít v prostředí, které si zvolí. Žalovaný hovoří o komunitních centrech a pečovatelské službě; pro žalobce však nepřichází v úvahu jiná služba než osobní asistence. Odmítá jakoukoliv pobytovou službu. Nelze využívat ani pečovatelskou službu, neboť je určena toliko osobám se sníženou soběstačností a poskytuje jen některé úkony ve vymezeném čase. Žalobcova soběstačnost je nulová a potřebuje nepřetržitou péči. O poskytování této služby v rozsahu 24 hodin denně po 7 dní v týdnu přitom usiloval již při jednání na Krajském úřadu Středočeského kraje dne 12. 6. 2025 s Mgr. H. a Mgr. K. Naposledy tuto službu poptával u Maltézske pomoci v prosinci minulého roku. Žalobce má též pochybnosti o souladu § 95 odst. 1 písm. g) zákona o sociálních službách s ústavním pořádkem, neboť odkaz na střednědobý plán rozvoje sociálních služeb relativizuje práva plynoucí z čl. 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. I v tomto případě žalovaný žalobce fakticky nutí do institucionální péče. Vyplývá-li dle vyjádření žalovaného ze střednědobého plánu, že žalobce nemá právo na poskytování osobní asistence v rozsahu 24 hodin denně 7 dní v týdnu, je § 95 odst. 1 písm. g) zákona o sociálních službách aplikován protiústavně.

Jednání

Vyjádření účastníků

14. Během jednání účastníci setrvali na svých stanoviscích.
15. Žalobce zopakoval dosavadní argumentaci. Doplnil, že střednědobý plán žalovaného upřednostňuje pobytové služby, čímž „tlačí“ osoby do ústavní či pobytové formy péče. Opakovaně zdůraznil, že taková forma péče pro něj není přijatelná. Je zvyklý od dětství žít ve zdravé společnosti díky péči své matky. Chce žít svobodný, důstojný a naplněný život. V ústavu je třeba žít podle striktního režimu, jemuž by byl žalobce podřízen. Upřednostňování pobytových služeb žalovaným vnímá jako diskriminaci a segregaci. Žalobce je přesvědčen, že na M. je řada osob, které potřebují podobnou formu podpory. Zdravotní stav jeho matky se zhoršuje a žalobce se každý den probouzí s nejistotou, co s ním bude. Žalobce sice není soběstačný, ale hlava mu funguje naplno; život v ústavu by pro něj ztratil smysl, neboť by mu vzal svobodu a důstojnost. Žalobce měl i jednání na Krajském úřadě Středočeského kraje, kde navrhoval náhradní řešení. Pokud by žalovaný nechtěl řešit situaci na M. svým poskytovatelem, žalobce by se svými známými takovou organizaci založil. Žalovaný to ale odmítl. Žalobce je v dlouhodobém kontaktu s Maltézkou pomocí, která mu sdělila, že mu není schopna poskytnout péči v „*takovém rozsahu*“, že se může stát, že bude muset do ústavu, a že nejsou vyškolení na klienty na vozíku. Žalobce zopakoval, že pečovatelská služba pro něj není vhodná, protože poskytuje pouze konkrétní úkony, které jsou pevně „*nasmlouvané*“, ale nemůže být stále u žalobce v nepřetržitém rozsahu. Je časově omezená. Na schůzce dne 12. 6. 2025 žalobce zmiňoval i potřebu osobní asistence v rozsahu 24/7, co se týče budoucna. Upozorňoval, že stav jeho matky se zhoršuje. Žalovaný tedy mohl předpokládat, že dojde k potřebě služby. V tu chvíli uváděl jako nezbytný rozsah 5 hodin týdně, ale predikoval žalovanému, že tento rozsah bude s velkou pravděpodobností

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

nutné navyšovat. Zmínil zde sice, že neví, kdy bude tato potřeba aktuální, a o potřebě péče 24/7 hovořil směrem do budoucna, ale zaznělo to na schůzce jasně. Pokud v minulosti žádal o menší rozsah osobní asistence, chtěl vyjít žalovanému vstříc, nyní ji ale potřebuje v nepřetržitém rozsahu. Jediným registrovaným poskytovatelem osobní asistence v M. je Maltéžská pomoc, jiní poskytovatelé nejsou schopni žalobci zajistit vhodné služby. Centrum sociálních služeb M. poskytuje jen pečovatelskou službu a žalobce s ním má špatnou zkušenost, protože mu jeho vedoucí v minulosti sdělila, že by měl skončit v ústavu. Případové setkání dne 29. 8. 2024 žalobci nebylo příjemné, neboť přítomní poskytovatelé se vyjádřili tak, že žalobci nikdo nedá jistotu, že bude žít doma, ačkoliv žalobce na to má ústavní právo. Vyšlo z něj, že žádný z poskytovatelů není do budoucna schopen reagovat na žalobcovy potřeby. V situaci, kdy žalobci žádný z nich nebyl schopen poskytnout potřebný rozsah osobní asistence (což následně vyplynulo), nepovažoval za přínosné, aby se konalo sociální šetření. Na základě setkání žalobce dospěl k závěru, že není vůle poskytnout mu osobní asistenci v potřebném rozsahu, a že byl spíše tlačěn k pečovatelské službě, která je pro něj nevhodná. Proto sociální šetření odmítl. Setkání žalobci nebylo příjemné i z důvodu přítomnosti ředitelky pečovatelské služby, která má od začátku názor, že by měl žalobce skončit v ústavu. Byl „psychickým nátlakem“ dotlačen k tomu, aby zde byla přítomna, neboť mu bylo řečeno, že pokud zde nebude, bude setkání ukončeno a město mu v ničem nevyhoví.

16. Žalovaný (resp. pověřená zaměstnankyně na základě pověření hejtmanky žalovaného ze dne 6. 2. 2026) zopakoval, že žalobcova žádost o zajištění dostupnosti osobní asistence dorazila v červnu 2025, následně žalovaný činil kroky, jimiž zajistil navýšení dotace hodin pro poskytovatele osobní asistence v místě žalobcova bydliště. Žalovaný zajistil možnost čerpání této služby v rozsahu žádosti žalobce, která zněla na 20 hodin týdně. O tom, že žalobce požaduje nepřetržité poskytování osobní asistence, bylo hovořeno v termínu budoucím a tento konkrétní požadavek obdržel žalovaný teprve současně s žalobou. Žalovaný tedy přijal dostatečné kroky. Ani zajištěných 20 hodin týdně do dnešního dne není čerpáno, neboť žalobce dosud neuzavřel žádnou smlouvu a neumožnil provést sociální šetření v místě bydliště a ke svému zdravotnímu stavu, resp. k tomu, jaký rozsah těchto služeb a jakým způsobem by mu byly poskytovány. Bez těchto kroků není vůbec možné tuto službu žalobci poskytnout. Nezákonný zásah v podobě opomenutí zajistit dostupnost sociální péče dle judikatury spočívá zejména v dlouhodobé nečinnosti v řádu měsíců či let, během nichž kraj nečiní žádné kroky. Žalovaný v tomto případě reagoval pružně na žádost žalobce o zajištění jím stanoveného počtu hodin osobní asistence, učinil k tomu potřebná opatření tak, aby byla dostupná v nejkratším možném termínu. S ohledem na proces, který to obnáší, se tak stalo od 1. 1. 2026. Ke dni podání žaloby tak nedošlo k nezákonnému zásahu a ani netrval.

Dokazování

17. Dokazováním soud zjistil následující skutečnosti.
18. Dle výpisu z registru poskytovatelů sociálních služeb poskytuje na území města M. osobní asistenci Maltéžská pomoc, o.p.s., a pečovatelskou službu Centrum sociálních služeb M., příspěvková organizace. Dle výpisu ze stejného registru k Maltéžské pomoci jsou cílovou skupinou klientů osoby se zdravotním postižením. Služby jsou poskytovány terénní, a to

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

nepřetržitě (tj. od pondělí 0:00 hodin do neděle 23:59 hodin). Maximální okamžitá kapacita je 16 klientů, roční kapacita je 105 klientů.

19. Ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje na období 2023 – 2025 se v kapitole Předpoklad vývoje financování v letech 2023 – 2025 mj. uvádí, že finanční část střednědobého plánu obsahuje i návrh rozvoje plánovaných kapacit na základě potřeby na území Středočeského kraje dle druhů sociálních služeb v tabulce č. 30. Požadavek žalovaného o dotaci dle § 101a zákona o sociálních službách na rok 2023 vycházel ze souhrnného požadavku samotných poskytovatelů na rok 2022 a byl zohledněn růst nákladů vycházející z vývoje v předchozích letech a předpokládané inflace a plánované potřeby finančních prostředků na rozvojové kapacity. Pro další roky bylo postupováno obdobně. V letech 2023 až 2025 žalovaný plánuje v rámci opatření vyjádřených ve strategické části navýšit kapacity některých druhů sociálních služeb. Plánovaná navýšení kapacit i s odhadem nárůstu nákladů jsou uvedena v tabulce č. 30 (viz str. 60 a 61). Dle tabulky č. 30 na str. 66 je plánované navýšení kapacit osobní asistence v roce 2023 celkem 8 000 hodin, v roce 2024 celkem 10 000 hodin a v roce 2025 celkem 12 000 hodin. V rámci strategické části je uveden i plán rozvoje sociálních služeb pro terénní služby sociální péče, tj. terénní formu pečovatelské služby, osobní asistenci, podporu samostatného bydlení a terénní odlehčovací služby (viz str. 95 a 96). Tyto služby pomáhají člověku v jeho osobních cílech spojených s životem v přirozeném prostředí, při udržení běžných vazeb ve společnosti a ve využívání veřejně dostupných služeb. Služby akcentují především tzv. nezastupitelné úkony (zvládání běžné péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně, zajištění chodu domácnosti a zprostředkování kontaktu se sociálním prostředím), tedy úkony účtované dle skutečně spotřebovaného času podle § 5 odst. 2, § 6 odst. 2 písm. a) či § 10 odst. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „prováděcí vyhláška“). Střednědobý plán zde dále garantuje i časovou dostupnost – služby jsou dostupné do 48 hodin, ne déle než 7 dnů od prvního kontaktu (situace, kdy zájemce nebo jeho blízký osloví poskytovatele a projeví vůli užívat službu). Mezi dílčí cíle patří i podpora rozvoje této skupiny služeb.
20. Ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje na období 2026 – 2028 se v rámci kapitoly Vyhodnocení předchozího plánu k posledně uvedené skupině služeb mj. uvádí, že cíl podpory rozvoje byl splněn, neboť tato skupina služeb byla během sledovaného období „masivně“ posílena na „rekordních“ téměř 963 tisíc hodin přímé péče (viz str. 82). Střednědobý plán dále obsahuje kapitolu Kvantifikace rozvoje sociálních služeb (viz str. 58), dle které byla identifikace potřeb sociálních služeb uvedená v tabulce č. 18 vytvořena jako výstup systematického sběru dat a zpětné vazby z území obcí s rozšířenou působností. Při zpracování tabulky č. 18 byly dále zohledněny vydané přísliby pověření, které jsou oficiálním vyjádřením záměru poskytovatelů i správce sítě rozšířit kapacity služeb. Pokud např. některý poskytovatel deklaruje úmysl rozšířit kapacitu např. pobytových služeb pro seniory dle požadavků správce sítě, může být tento záměr včas zahrnut do plánování. Významnou roli při tvorbě tabulky dále sehrál korektivně také historický vývoj sítě služeb, zejména v letech 2023 – 2025. V tabulce č. 18 na str. 59 se uvádí, že plánované navýšení kapacit osobní asistence je pro roky 2026, 2027 a 2028 vždy 10 úvazků. Na str. 68 až 69 se opět uvádí, že finanční část střednědobého plánu obsahuje i návrh rozvoje plánovaných kapacit na základě potřeby na území Středočeského kraje dle druhů

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

sociálních služeb v tabulce č. 18. Požadavek žalovaného o dotaci dle § 101a zákona o sociálních službách na rok 2026 opět vycházel ze souhrnného požadavku samotných poskytovatelů na rok 2025 a byly zohledněny stejné faktory. V rámci strategické části (viz str. 101 až 102) je pro rozvoj pečovatelské služby, osobní asistence, podpory samostatného bydlení a terénní odlehčovací služby opět uvedeno, že služba musí být dostupná do 7 dnů od prvního kontaktu. Pokud není dostupná kapacita nejméně třikrát za sebou, informuje o tom služba žalovaného v rámci připomínkového řízení k síti sociálních služeb. Do 7 dnů od podání žádosti, nebrání-li tomu okolnosti, probíhá také posouzení nepříznivé sociální situace (sociální šetření) v přirozeném prostředí osoby. Rozvojový plán stanoví pro roky 2026, 2027 a 2028 shodně 50 000 hodin přímé péče a 16, 12 a 13 úvazků (souhrnně pro celou skupinu služeb).

21. Dle zápisu z případového setkání s žalobcem ze dne 29. 8. 2024 se setkání kromě žalobce a jeho zástupce účastnil facilitátor, sociální pracovníce města, starosta města, radní pro věci sociální, ředitelka Centra sociálních služeb M., sociální pracovníce organizace Hewer, dvě zaměstnankyně Charity K. n. V. (poskytující osobní asistenci), dvě zaměstnankyně Maltézske pomoci (včetně Mgr. A. E.), zaměstnankyně úřadu práce a ředitelka společnosti Nezávislý život z B. n. J.. Starosta a zaměstnankyně Charity K. n. V. uváděli, že by výsledkem měla být identifikace žalobcových potřeb, resp. konkretizace jeho přání a požadavků. Žalobce nesouhlasil s účastí ředitelky Centra sociálních služeb M., protože neposkytuje osobní asistenci a nebyla by nápomocná v podpoře jeho nezávislého života. Po upozornění facilitátora, že v takovém případě by mohlo být setkání ukončeno, a po osvětlení náplně pečovatelské služby ze strany Bc. Š. a poradě se svým zástupcem žalobce souhlasil s účastí ředitelky na setkání. Sdělil, že se o něj momentálně stará rodina (matka), která péči zvládá, ale má zdravotní problémy. Potřebuje pomoc se všemi úkony péče o vlastní osobu. Bydlí v bytě zvláštního určení, který je plně uzpůsoben jeho potřebám. Je pro něj nepřijatelná ústavní péče. Přeje si postupné zavádění osobní asistence s pravděpodobným nárůstem počtu úkonů. Obě zaměstnankyně Maltézske pomoci vyjádřily potřebu specifikace žalobcových potřeb; v minulosti již probíhala jednání s žalobcem, ale nikdy nedošlo k dohodě „*ted' a tady*“, mluvilo se spíše o budoucí možné potřebě asistence. Facilitátor žalobcovu základní potřebu formuloval tak, že žalobce potřebuje jistotu, že bude moci nadále žít doma. V současné době je zjevné, že žalobcův požadavek nelze definitivně dořešit, ale bude možno naplánovat alespoň část. Žalobce uvedl, že předpokládá, že nejpozději od ledna by rád využil osobní asistenci v rozsahu 2 hodin týdně. Avizoval nutnost flexibility poskytování s přihlédnutím k aktuálním potřebám a možnostem a zdravotnímu stavu matky. Zaměstnankyně Maltézske pomoci a Heweru uvedly, že se lze domluvit tady teď, pokud bude třeba v budoucnu navýšení, lze je slíbit, ovšem jen pokud budou kapacity. Závěrem bylo dosaženo konsenzu na provedení sociálního šetření a specifikaci požadovaných úkonů (aktuálně osobní hygieny, pomoc s převlékáním a přesunem na vozík). Facilitátor navrhl i možnost využití pečovatelské služby (včetně možnosti její kombinace s osobní asistencí), žalobce však trval jen na osobní asistenci. Ve shrnutí se uvádí, že dojde k sociálnímu šetření, jehož cílem je přesné zmapování životních podmínek a potřeb žalobce a základnímu nastavení plánu péče (2 hodiny týdně) a krizového plánu (18 hodin denně). Vyhodnocení bude provedeno do jednoho měsíce a v říjnu 2024 bude na jeho základě iniciováno další setkání. V jeho průběhu je nutno zcela konkrétně a podrobně individuálně plánovat.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

22. E-mailem ze dne 10. 6. 2025 se žalobce obrátil na A. E. z Maltézské pomoci (na základě jejich telefonického hovoru z tohoto dne) s žádostí o poskytování sociální služby – osobní asistence. Uvedl, že poptává osobní asistenci v rozsahu 20 hodin týdně s tím, že časem by potřeboval osobní asistenci ve větším rozsahu. Žalobce bydlí v M. a jeho diagnóza je dětská mozková obrna (spastická kvadruparéza), pohybuje se na vozíku. Požádal, aby mu bylo písemně sděleno, zda je mu poskytovatel schopen osobní asistenci poskytnout v požadovaném rozsahu.
23. E-mailem ze dne 25. 6. 2025 sdělil J. Š. (vedoucí oddělení koncepce a metodiky sociálních služeb Odboru sociálních věcí žalovaného) žalobci, že na základě jednání, která proběhla na Krajském úřadě Středočeského kraje, mu bude Maltézská pomoc připravena od nového roku poskytnout osobní asistenci. Byl podán návrh na navýšení počtu hodin, které poskytovatel zajišťuje, a tedy bude mít případně dostupnou kapacitu, která bude moci být žalobci v případě potřeby nabídnuta.
24. E-mailem ze dne 19. 8. 2025 se žalobce opět obrátil na A. E. v souvislosti s poskytováním osobní asistence od roku 2026. Ptal se, zda může počítat se zajištěním osobní asistence od nového roku, nebo zda je jen zařazen v pořadníku, a jak se může ke službě přihlásit. Opět uvedl, že trpí spastickou kvadruparézou a je odkázán v podstatě celkově na péči druhé osoby. Prozatím tuto péči vykonává jeho matka, do budoucna mu však nebude moci pomáhat v takovém rozsahu a jednoho dne vůbec. Ptal se proto, zda mu bude služba fungovat v režimu, který mu umožní žít v domácím prostředí s jeho diagnózou. Kvůli její povaze potřebuje asistenci v podstatě v rozsahu 24 hodin 7 dní v týdnu, tzn., aby si mohl v případě potřeby v noci kdykoliv zavolat o asistenci vždy, když to bude potřeba. Matka bude žalobci pomáhat i v novém roce. Prozatím tedy bude potřebovat asistenci v menším rozsahu dle aktuálních potřeb a sil matky. Do budoucna ale bude potřebovat zvyšovat rozsah. Až se o žalobce nebude matka moci starat, bude potřebovat asistenci v režimu 24/7. Žalobce se ptal, zda mu může poskytovatel zajistit asistenci v tomto rozsahu a v budoucnu postupně i v nepřetržitém režimu. Zeptal se i na to, jestli je služba poskytovatele uzpůsobena jeho diagnóze a zda pečuje o klienty s takovou diagnózou; a s čím konkrétně mu bude služba pomáhat, zejména zda je služba poskytována i mimo domov pro doprovod k zájmovým aktivitám nebo lékaři či na úřad apod.
25. A. E. žalobci e-mailem ze dne 20. 8. 2025 odpověděla, že dle komunikace s žalovaným by jim měla být navýšena kapacita služby na 18 000 hodin přímé péče. Bylo tedy počítáno s požadovanými 20 hodinami týdně. Žalobce evidují v zájemcích o službu, není tedy třeba činit další kroky; žalobce budou kontaktovat ohledně sociálního šetření. Nebyla schopna relevantně odpovědět ohledně otázky na možnost poskytování služby v režimu 24/7 hodin, neboť do toho vstupuje několik faktorů – kapacita služby a její postupné navyšování ze strany žalovaného, a tedy i její financování. Dalším faktorem je personální zajištění. K poskytování služby potřebuje znát jen takové informace o zdravotním stavu, které jsou třeba pro bezpečné poskytování (zda je klient mobilní, hrozí riziko pádu, potřebuje speciální pomůcky apod.). K poslednímu dotazu odkázala na přílohu (pravidla poskytování služby), kde jsou popsány úkony, které poskytují dle zákona o sociálních službách.
26. Dne 20. 8. 2025 také žalobce zaslal e-mail J. H. z Centra sociálních služeb M., v němž se na toto centrum obracel v souvislosti s poskytováním služby osobní asistence. Uvedl, že navazuje na případové setkání ze dne 29. 8. 2024. Tázal se, zda centrum poskytuje službu

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

osobní asistence. Dále je obsah e-mailu prakticky totožný s e-mailem Maltézské pomoci ze dne 19. 8. 2025.

27. E-mailem ze dne 21. 8. 2025 žalobci odpověděla J. H. tak, že osobní asistenci neposkytují, poskytují jen pečovatelskou službu. Vysvětlila rozdíly mezi oběma službami, zejm. poukázala na to, že pečovatelská služba je časově omezená a nelze ji poskytovat v režimu nepřetržité 24hodinové asistence. Pokud by pro žalobce mohla být pečovatelská služba alespoň částečným řešením, rádi mu poskytnou podrobnější informace o možnostech, podmínkách a aktuální kapacitě.
28. Usnesením ze dne 8. 9. 2025 zastupitelstvo žalovaného schválilo optimální variantu návrhu na navyšování kapacit dle přílohy, návrh na financování varianty C dle této přílohy a vzalo na vědomí vypořádání připomínek občanů k síti sociálních služeb žalovaného. K usnesení žalovaný přiložil i toto vypořádání a návrh změn v síti sociálních služeb od 1. 1. 2026, dle něž Maltézská pomoc žádala o posílení kapacity osobní asistence o 1 000 hodin přímé péče; ve variantě C byla navržena změna o 0,80 jednotek na výslednou kapacitu 14,40. Ve zdůvodnění varianty C se uvádí, že v posledních měsících dochází k trvalému nárůstu poptávky a stávající kapacita již není dostačující. Vzhledem k transformaci hodin přímé péče na úvazky z důvodu změny financování jsou výsledné hodnoty uvedeny v úvazcích.
29. Žalobce předložil e-mailovou komunikaci s A. E. V e-mailu ze dne 9. 12. 2025 se s žalobcem chtěla domluvit na sociálním šetření a dojednání podrobností podstatných k podpisu smlouvy o poskytování osobní asistence (navrhla termín 16., popř. 17. 12). Na tento e-mail odpověděl až dne 15. 12. 2025 (nynější) zástupce žalobce. Uvedl, že „*v tuto chvíli již*“ žalobce poptává službu osobní asistence v nepřetržitém rozsahu, což znamená, že by mu byl k dispozici osobní asistent každý den v týdnu po dobu 24 hodin. Pro takový rozsah péče by bylo zapotřebí více asistentů pracujících v třisměnném provozu. Takový rozsah asistence by žalobci umožnil zůstat v domácím prostředí. Tázel se, zda Maltézská pomoc v tuto chvíli může žalobci nabídnout k podpisu smlouvu o poskytování nepřetržité osobní asistence. Dne 18. 12. 2025 A. E. odepsala, že děkuje za upřesnění aktuálních žalobcových potřeb. Uvedla, že při prvotním jednání žalobce deklaroval požadovaný rozsah osobní asistence 20 hodin týdně. Na základě tohoto požadavku podnikli kroky směrem k žalovanému s cílem navýšení hodin přímé péče, aby na tuto potřebu byli schopni reagovat. Nynější neobvyklá změna požadavku na nepřetržitý rozsah osobní asistence (24 hodin denně 7 dní v týdnu) představuje zásadní změnu oproti původně poptávanému rozsahu služby. Bez provedení sociálního šetření nejsou schopni objektivně posoudit, zda je požadovaný rozsah v souladu se skutečnými potřebami žalobce a odpovídá možnostem a podmínkám zákona o sociálních službách. Zdůraznila nezbytnost sociálního šetření s tím, že bez tohoto kroku nemohou nabídnout k podpisu smlouvu o poskytování osobní asistence v nepřetržitém rozsahu. Po jeho provedení jsou připraveni situaci žalobce znova posoudit a jednat o dalším možném postupu v rámci platné legislativy a reálných možností poskytování služby. Na tento e-mail dne 18. 12. 2025 opět reagoval žalobcův zástupce, který uvedl, že dle žalobce již žalobce s Maltézskou pomocí v mezích telefonicky hovořil a objasnil, proč „*nyní poptává*“ nepřetržitou osobní asistenci; z hovoru mělo vyplynout, že Maltézská pomoc není schopna nepřetržitý rozsah v současné době fakticky zajistit. S ohledem na probíhající soudní řízení žalobcův zástupce požádal o jednoznačnou odpověď na tuto otázku, tj. zda je Maltézská pomoc schopna v současné době schopna uzavřít s žalobcem smlouvu o poskytování osobní
- Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

asistence v režimu 24/7 (tedy nepřetržitě). Dne 19. 12. 2025 A. E. odpověděla, že na základě žalobcovy žádosti z června 2025 na službu v rozsahu 20 hodin týdně byl žalovaný požádán o navýšení kapacity. Žalovaný tak učinil a navýšil kapacitu osobní asistence od ledna 2026 o 1 000 hodin přímé péče, proto žalobce oslovili ohledně sociálního šetření. Současný požadavek na 24/7 odpovídá 8 760 hodinám přímé péče za rok, což je téměř polovina aktuální kapacity Maltézské pomoci. Z toho je patrné, že na službu tohoto rozsahu nemají kapacitu.

30. Svědkyně Mgr. P. K. vypověděla, že působí na Krajském úřadu Středočeského kraje v pozici vedoucí odboru sociálních věcí. Proto ji radní pro oblast sociálních věcí přizval na schůzku s žalobcem dne 12. 6. 2025. Průběh schůzky si doslova nepamatuje, neboť podobných jednání má velké množství a už je to nějaký čas. Na schůzce žalobce informoval o tom, že oslovil Maltézskou pomoc s žádostí o poskytnutí služby v rozsahu 20 hodin týdně, na což mu měla Maltézská pomoc odpovědět, že v takovém rozsahu ji není schopna poskytnout. Do té doby nevěděli, že žalobce s Maltézskou pomocí jedná. Žalobce jim druhý den přeposlal e-mailovou komunikaci s Maltézskou pomocí. Na základě toho pak činili další kroky. V tomto kontextu žalobce na schůzce obecně hovořil i o tom, že uvažuje, že by sám zřídil službu, která by poskytovala osobní asistenci. Probíhala diskuze o tom, co to obnáší. Žalobci poskytli informace o tom, jak probíhá registrace a že jedna věc je být registrovaným poskytovatelem, a dalším krokem je případně zařazení do krajské sítě poskytovatelů sociálních služeb. Nevybavuje si, že by žalobce na schůzce hovořil o tom, že by potřeboval osobní asistenci 24 hodin denně 7 dní v týdnu. E-mailová komunikace byla o 20 hodinách. O 24 hodinách denně 7 dní v týdnu mluvil spíš jako o obavě do budoucna s ohledem na zdravotní stav matky (v případě jeho zhoršení). Měl obavu, že kdyby matka nebyla schopna velký rozsah péče poskytovat, jaká by v tom případě byla schopnost tuto službu zajistit.
31. Svědek J. Š., DiS., vypověděl, že od roku 2018 je vedoucím oddělení koncepce a metodiky sociálních služeb na Krajském úřadu Středočeského kraje, které vytváří střednědobé plány rozvoje sociálních služeb. S žalobcem byl několikrát v telefonickém kontaktu. Probírali žalobcovy požadavky na vznik nové služby osobní asistence v M. Svědek jako tvůrce plánu žalobci sděloval, že v M. je tato služba dostupná, a že jsou tam i další poskytovatelé terénní sociální péče (Centrum sociálních služeb M., hospic Tempus a možná i další, kteří ale nevyhovují žalobcovým potřebám). Při tvorbě koncepce se snaží sociální služby usměrňovat tak, aby poskytovaly co nejuniverzálnější péči seniorům, zdravotně postiženým i rodinám s dětmi a aby pečovatelské služby byly poskytovány i lidem s vážným zdravotním postižením. Diskuze s žalobcem tak byla o tom, že zajistí navýšení kapacity Maltézské pomoci – osobní asistenci, a tím by byly žalobcovy potřeby uspokojeny. K tomu také došlo po schůzce žalobce s radním. Na základě žalobcovy kvantifikace 20 hodin týdně, které původně požadoval, zajistili, aby v září (tj. co nejdříve, už se konalo připomínkové řízení k síti služeb a bylo třeba vstoupit do materiálu k projednání zastupitelstvem) přidalo zastupitelstvo Maltézské pomoci 1 000 hodin, které byly alokovány na žalobcových 20 hodin týdně od 1. ledna 2026. Kvantifikace 20 hodin týdně vyplývala z jednání a korespondence se svědkyní K. z června 2025. Poté to bylo komunikováno s Maltézskou pomocí a v srpnu došlo k úpravě materiálu pro zastupitelstvo. O potřebě osobní asistence 24/7 se svědek dozvěděl až z žaloby, byla pro něj překvapivá. Je možné, že s žalobcem probírali i

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

hypotetickou situaci v budoucnu, že žalobce bude potřebovat rozsah osobní asistence 24/7 s ohledem na zhoršující se stav matky.

32. Účastníci také učinili po provedení dokazování nesporným, že na schůzce na Krajském úřadu Středočeského kraje dne 12. 6. 2025 byl vznesen aktuální požadavek na zajištění dostupnosti osobní asistence v rozsahu 20 hodin týdně s upozorněním na to, že do budoucna bude žalobcova potřeba vyšší až na 24 hodin denně s tím, že žalobce neví, kdy tato situace nastane, může se tak stát akutně.

Neprovedené důkazy

33. Soud neprovedl důkaz výsledkem žalobcovy matky, neboť tvrzení o jejím zdravotním stavu a schopnosti pečovat o žalobce byla nerozhodná pro posouzení věci. Neprovedl ani důkaz nahrávkou ze schůzky na Krajském úřadu Středočeského kraje dne 12. 6. 2025, neboť její obsah nebyl mezi účastníky sporný. Důkaz svědeckou výpovědí žalobcova dobrovolného asistenta soud neprovedl, neboť se měl týkat schůzky žalobce na Ministerstvu práce sociálních věcí, jejíž obsah není pro posouzení věci podstatný. Rozhodující je, jaké požadavky žalobce vznesl vůči žalovanému, a nikoliv ministerstvu.

Posouzení věci

34. Soud ověřil, že žaloba je včasná (§ 84 odst. 1 s. ř. s.), přípustná (§ 85 s. ř. s.) a splňuje všechny formální požadavky na ni kladené. Poté soud přistoupil k posouzení věci samé. Vycházel ze skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí (§ 87 odst. 1 s. ř. s.).
35. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) plyne, že žaloba na ochranu před nezákonným zásahem podle § 82 a násl. s. ř. s. je důvodná, jsou-li současně splněny podmínky vymezené v rozsudku ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005 – 65 (č. 603/2005 Sb. NSS). Podle něj žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo přímo proti němu zasaženo (5. podmínka), přičemž zásah nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování zásahu (6. podmínka). Všechny uvedené podmínky musí být naplněny současně.
36. Podle § 38 zákona o sociálních službách služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem podpořit život v jejich přirozeném sociálním prostředí a umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení. Každý má právo na poskytování služeb sociální péče v nejméně omezujícím prostředí.
37. Podle § 39 odst. 1 zákona o sociálních službách je osobní asistence terénní služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba se poskytuje bez časového omezení, v přirozeném sociálním prostředí osob a při činnostech, které osoba potřebuje. Odst. 2 vyjmenovává základní činnosti, které tato služba zejména obsahuje.

38. Podle § 95 odst. 1 písm. g) zákona o sociálních službách (ve znění účinném od 1. 1. 2026) kraj zajišťuje dostupnost poskytování sociálních služeb na svém území v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb. Podle odst. 2 střednědobý plán rozvoje sociálních služeb kraj zpracovává jako strategický dokument na dobu 5 let ve spolupráci s ministerstvem, obcemi na území kraje, se zástupci poskytovatelů sociálních služeb a se zástupci osob, kterým jsou poskytovány sociální služby, na základě analýzy potřeb osob na svém území zjištěných obecními úřady obce s rozšířenou působností a na základě vlastní činnosti. Při zpracování plánu kraj přihlíží k informacím obce sděleným podle § 94 odst. 1 písm. e) a k údajům uvedeným v registru podle § 85 odst. 4. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb může být doplněn akčními plány zpracovanými na období jednoho roku, které ze střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb vycházejí.
39. Judikturní východiska k právu na dostupnost vhodných služeb sociální péče shrnul NSS v rozsudku ze dne 25. 11. 2025, č. j. 21 Ads 86/2025 – 41. Ačkoli z § 38 zákona o sociálních službách nevyplývá povinnost kraje zajistit péči o jednotlivce konkrétním požadovaným způsobem, přesto existuje veřejné subjektivní právo jednotlivce vyplývající z daného ustanovení. Soudní přezkum v případě vymáhání nároku na zajišťování sociálních práv spočívá primárně v posouzení, zda byly naplněny standardy vyplývající ze zákonného provedení sociálních práv a dále zda konkrétní způsob zajišťování sociálních práv nezasahuje do esenciální podstaty tohoto práva, není diskriminační a zda vyhovuje testu racionality. V ostatním je třeba respektovat prostor pro úvahu veřejné moci při volbě konkrétní úrovně a způsobu zajištění sociálních práv, nejsou-li dostatečně určité stanoveny v zákonné prováděcí úpravě. To platí zejména v posuzované věci, kde zákon svěřuje zajišťování nárokovaného sociálního práva do samostatné působnosti územních samosprávných celků (viz též rozsudek NSS ze dne 30. 10. 2014, č. j. 4 Ads 134/2014 – 29).
40. Jak dále konstatoval NSS v rozsudku č. j. 21 Ads 86/2025 – 41, ve vztahu k nyní zvažovaným otázkám je zásadní nálezný Ústavního soudu ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. I. ÚS 2637/17. Ústavní soud potvrdil, že z § 38 zákona o sociálních službách vyplývá veřejné subjektivní právo osob se zdravotním postižením nacházejících se v nepříznivé sociální situaci na dostupnost vhodných služeb sociální péče. V odstavcích 74 až 76 nálezu k tomu uvedl: „Toto právo vyplývá z § 38 zákona o sociálních službách, kterým je na zákonné úrovni prováděno několik základních práv osob se zdravotním postižením: právo na zdraví (čl. 31 Listiny základních práv a svobod), právo na přiměřenou životní úroveň (čl. 11 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech) a právo na nezávislý způsob života a zapojení do společnosti (čl. 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením). Jedná se o sociální právo obecnější povahy, jemuž odpovídá povinnost veřejné moci zajistit dostupnost vhodných sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením nacházející se v nepříznivé sociální situaci. Tato povinnost je v § 95 písm. g) zákona o sociálních službách stanovena krajům, které jsou tedy povinny zabezpečit, aby osobám v nepříznivé sociální situaci na jejich území byly k dispozici potřebné sociální služby, včetně služeb sociální péče. Nejde přitom o to, aby dotčené osoby měly přístup k sociální péči v konkrétní podobě přesně podle svých ideálních představ, například u konkrétního poskytovatele sociálních služeb; jde o to, aby existovaly a dotčeným osobám byly dostupné takové služby, které jsou adekvátní jejich stavu a situaci a mohou jim pomoci vést důstojný a co nejnezávislejší život, při zachování maxima osobní autonomie, bez sociálního vyloučení a při maximálním sociálním začlenění. [...] Při rozhodování o konkrétní

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

podobě a charakteru sociálních služeb, jakož i při volbě konkrétních kroků k zajištění dostupnosti těchto služeb má tedy kraj širokou míru uvážení. K zásahu do práva osob na dostupnost vhodných sociálních služeb by mohlo dojít především tehdy, pokud by kraj zůstal dlouhodobě nečinný či neprováděl žádné přiměřené kroky, ačkoli by ne všechny osoby v nepříznivé sociální situaci na jeho území měly zajištěnu dostupnost potřebných sociálních služeb umožňujících jim vést důstojný život. Mezi těmito osobami přitom nelze opomíjet ani ty, které mají atypické těžší zdravotní postižení vyžadující náročnější sociální péči. [...] Právo vyplývající z § 38 zákona o sociálních službách, provádějící základní práva jednotlivců, je pod ochranou soudní moci a lze je uplatnit v řízení před soudem. V případě opomenutí kraje činit přiměřené a cílené kroky k zajištění dostupnosti vhodných sociálních služeb, jichž by mohla využít určitá osoba potřebující sociální péči, může být vhodným procesním prostředkem k ochraně práva této osoby žaloba na ochranu před nezákonným zásahem dle § 82 a následujících soudního řádu správního.“

41. Ústavní soud kromě toho, že přisvědčil existenci veřejného subjektivního práva vyplývajícího z § 38 zákona o sociálních službách, také vymezil způsob, jakým se lze tohoto práva před správními soudy domáhat, jakož i měřítka a meze soudního přezkumu plnění shora uvedených povinností kraji. Z § 38 a § 95 písm. g) zákona o sociálních službách tedy vyplývá právo jednotlivce na zajištění dostupnosti služby sociální péče a tomu odpovídající povinnost kraje. NSS v rozsudku č. j. 21 Ads 86/2025 – 41 dále konstatoval, že § 95 písm. g) zákona o sociálních službách míří šířeji na veškeré sociální služby (nikoliv pouze na služby sociální péče). Je proto třeba vzít v úvahu, že zákon o sociálních službách v § 32 zahrnuje mezi sociální služby sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Dále tento zákon v § 33 odst. 1 rozlišuje formy sociálních služeb jako pobytové, ambulantní nebo terénní. Sociální poradenství se dle § 37 zákona o sociálních službách člení na základní a odborné. Jednotlivé služby sociální péče jsou pak blíže specifikovány v § 39 až § 52 zákona, služby sociální prevence v § 53 až § 70a zákona. Nezákonným zásahem kraje tak může být podle okolností nezajištění dostupnosti některého druhu sociální služby ve smyslu § 32 zákona o sociálních službách, nezajištění dostupnosti některé formy sociální služby ve smyslu § 33 zákona o sociálních službách nebo nezajištění dostupnosti některé konkrétní sociální služby, jak jsou specifikovány v § 37 a v § 39 až § 70a zákona o sociálních službách.

Rozsah osobní asistence není vymezen časově

42. V projednávané věci se žalobce domáhá toho, aby mu žalovaný zajistil „nepřetržitě“ poskytování služby sociální péče osobní asistence v tom smyslu, že o něj bude 24 hodin denně pečováno v rámci poskytování této služby (takto to žalobce na výzvu soudu k odstranění vad žaloby specifikoval ve vyjádření ze dne 29. 12. 2025 a rovněž v e-mailech Maltézské pomoci z dnů 15. a 18. 12. 2025, kde poukazuje na nutnost „třísměnného „provozu“, takže by se u žalobce střídali tři asistenti po osmi hodinách). V podstatě tedy žádá, aby mu žalovaný zajistil dostupnost této služby v takovém rozsahu, že mu bude poskytována neustále („nepřetržitě“).
43. Takto formulovaný žalobní požadavek ale nemá oporu v zákoně. Žalobce si zjevně mylně vykládá § 39 odst. 1 zákona o sociálních službách, dle něž se služba osobní asistence poskytuje „bez časového omezení“. V právě citovaném ustanovení se však nic neuvádí o „nepřetržitě“ poskytování této služby, ale pouze tolik, že se poskytuje *bez časového omezení*, což jednoduše znamená, že se poskytuje *kdokoliv*. To není totéž jako „nepřetržitě“ v tom smyslu, jak tento výraz používá žalobce (že o něj bude někdo v rámci poskytování této služby neustále pečovat – bude s ním po celý den každý den v týdnu). Tento závěr potvrzuje Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

i systematické srovnání s pečovatelskou službou, která se dle § 40 odst. 1 věty druhé zákona o sociálních službách naopak poskytuje pouze „*ve vymezeném čase*“. Na uvedený rozdíl ostatně upozorňuje i komentářová literatura: „*Osobní asistenci lze poskytovat z charakteru její podstaty pouze v terénní formě, tedy v přirozeném sociálním prostředí jednotlivých osob. [...] Dále z formulace ‚bez časového omezení‘ lze vyvozovat, že služba má povinnost zabezpečovat své poskytování nepřetržitě, tedy 24 hodin denně. [...] Pečovatelská služba je jedním z nejrozšířenějších druhů sociálních služeb, které jsou na území ČR poskytovány. Vedle osobní asistence je jednou ze služeb poskytovaných především v terénní formě v přirozeném sociálním prostředí osob [...]. Současná právní úprava uvádí, že služba je poskytována ‚ve vymezeném čase‘, z čehož lze dovodit, že tento druh služby nemůže své služby zajišťovat (tedy ani nabízet) nepřetržitě, oproti například osobní asistenci.*“ (viz Janečková, E., Mach, P. *Zákon o sociálních službách: Komentář*. Wolters Kluwer. Dostupný v právním informačním systému ASPI, komentář k § 39 a § 40). Byť citovaný komentář taktéž používá slovo „*nepřetržitě*“, činí tak ve správném (zákonném) významu – že služba se poskytuje kdykoliv (viz např. větu „*služba má povinnost zabezpečovat své poskytování nepřetržitě, tedy 24 hodin denně*“, zvýraznil soud).

44. Rozsah poskytování služby ve skutečnosti vymezuje § 39 odst. 2 zákona o sociálních službách, který demonstrativně vyjmenovává jednotlivé činnosti, jež osobní asistence zahrnuje; a dále § 5 odst. 1 prováděcí vyhlášky, který specifikuje konkrétní úkony zajišťované v rámci jednotlivých činností. Samotný čas, který jejich poskytnutí zabere, je irelevantní. To lze dovodit i z § 5 odst. 2 prováděcí vyhlášky, dle něž se výše úhrady za poskytování osobní asistence řídí *skutečně spotřebovaným časem nezbytným k zajištění úkonů*. I z toho je evidentní, že ze zákona o sociálních službách a prováděcí vyhlášky (nutně) nevyplývá právo na zajištění neustálého poskytování osobní asistence, ale pouze (samozřejmě v intencích shora citované judikatury) na zajištění osobní asistence v rozsahu určitých konkrétních činností, resp. úkonů. Je samozřejmě možné, že v konkrétním případě bude k provedení úkonů dle § 5 odst. 1 prováděcí vyhlášky zapotřebí využít („*spotřebovat*“) celý den (24 hodin) – to ale nic nemění na tom, že čas je z hlediska rozsahu poskytování osobní asistence až druhotný a určující je spektrum vyžadovaných úkonů.
45. Stejně tak je nepodstatné, že žalovaný ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb pracuje s hodinami přímé péče, popř. úvazky. To je logické, neboť z jeho pohledu jde o to, jaké personální kapacity bude muset zajistit pro dostupnost sociálních služeb na svém území [v souladu s § 95 odst. 1 písm. g) zákona o sociálních službách], jaké náklady na to bude muset vynaložit a jaká bude částka požadované dotace na jejich financování [§ 101a odst. 1 a odst. 3 písm. c) zákona o sociálních službách]. Z hlediska „příjemce“ služeb (žalobce) je ale nerozhodné, jak jejich dostupnost kraj (žalovaný) zajistí, nýbrž na dostupnost jakých služeb a v jakém rozsahu má právo v mezích zákona o sociálních službách a prováděcí vyhlášky.
46. Ze shora uvedeného vyplývá, že soud nemůže žalovanému uložit, aby zajistil dostupnost osobní asistence v takovém rozsahu, aby o žalobce vždy někdo celých 24 hodin denně 7 dní v týdnu pečoval v rámci poskytování této služby – a to jednoduše z toho důvodu, že takto formulovaný požadavek nemá oporu v zákoně o sociálních službách a prováděcí vyhlášce. Soud by mohl žalovanému uložit toliko povinnost zajistit dostupnost služby osobní asistence v rozsahu určitých konkrétních činností, resp. úkonů specifikovaných v § 39 odst. 2 zákona o sociálních službách a § 5 odst. 1 prováděcí vyhlášky, nikoliv ale konkrétní dobu, po kterou se tak má dít. Ta závisí na tom, s čím konkrétně žalobce vyžaduje pomoc a jak dlouho bude poskytování toho kterého úkonu v konkrétním případě trvat.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

Žalovaný neporušil žalobcovo právo na zajištění dostupnosti vhodných služeb sociální péče

47. Bez ohledu na výše uvedené má ale soud především za to, že žalovaný (ještě) neporušil žalobcovo právo na zajištění dostupnosti vhodných služeb sociální péče, a nepočíná si tak nezákonně.
48. Z výše citované judikatury vyplývá, že soudní přezkum v případě vymáhání nároku na zajišťování sociálních práv spočívá primárně v posouzení, zda byly naplněny standardy vyplývající ze zákonného provedení sociálních práv a dále zda konkrétní způsob zajišťování sociálních práv nezasahuje do esenciální podstaty tohoto práva, není diskriminační a zda vyhovuje testu racionality. NSS i Ústavní soud dále konkretizovaly, že „[k] *zásahu do podstaty [práva na zajištění dostupnosti vhodných služeb sociální péče] by mohlo dojít například v situaci, kdy by veřejná moc při zajišťování služeb sociální péče byla zcela nečinná či nečinila žádné přiměřené kroky; kdy by určitá oprávněná osoba dlouhodobě neměla k dispozici žádné vhodné sociální služby, které by jí umožňovaly elementárně důstojnou existenci; či kdy by veřejná moc ze svého zájmu zcela vyloučila potřebné sociální služby pro určité oprávněné osoby, například i pro osoby s atypickým zvlášť těžkým zdravotním postižením či problematickým chováním vyžadující náročnou péči a podporu*“ (viz bod 55 rozsudku NSS č. j. 21 Ads 86/2025 – 41 a tam citovaná judikatura, zvýraznil soud). Potřeba sociálních služeb se samozřejmě v čase proměňuje a krajům (veřejné moci) *musí být dána možnost na takové proměny reagovat a přizpůsobit se jim*. V popsanych situacích proto nastupuje naléhavá povinnost kraje činit v reakci na novou situaci včasná, přiměřená a cílená opatření směřující k zajištění dostupnosti odpovídajících sociálních služeb (tedy k vytvoření nabídky potřebných služeb), a to *v přiměřeném časovém horizontu*. Porušením této povinnosti by bylo, kdyby kraj v dané situaci zůstal *dlouhodobě nečinný, například po dlouhé měsíce či léta by nepřijal žádné přiměřené a cílené kroky*“ (viz bod 54 rozsudku NSS č. j. 21 Ads 86/2025 – 41 a shodně zde bod 51 nálezu sp. zn. I. ÚS 2637/17, zvýraznil soud).
49. Na základě těchto hledisek je v projednávané věci klíčové, že dle provedeného dokazování žalobce poprvé *jednoznačně a konkrétně* požádal o „nepřetržité“ poskytování osobní asistence v tom rozsahu, v němž se domáhá žalobou (tj. 24 hodin denně 7 dní v týdnu), až v e-mailu ze dne 15. 12. 2025 (viz též jeho doslovný text – žalobce uvedl, že „v tuto chvíli již“ poptává službu osobní asistence v nepřetržitém rozsahu; podobně v e-mailu ze dne 18. 12. 2025, uvedl, že „nyní poptává“ nepřetržitou osobní asistenci; s tím koresponduje i reakce A. E. v e-mailu ze dne 18. 12. 2025, která konstatovala, že jde o „zásadní změnu oproti původně poptávanému rozsahu služby“, který činil 20 hodin týdně). Stalo se tak tedy *více než měsíc po zahájení nynějšího soudního řízení a zjevně až v návaznosti na výzvu soudu usnesením ze dne 11. 12. 2025*, kterou se soud žalobce tázal, zda se pokusil sjednat smlouvu o poskytování osobní asistence a kdy a v jakém konkrétním rozsahu, popř. zda a kdy, na koho a s jakým přesným požadavkem se obrátil ohledně této služby (a v odůvodnění poukázal na to, že žalobce dosud nespecifikoval s jakým *konkrétním* požadavkem – ve smyslu rozsahu poskytování služby, kdy, na koho a s jakým výsledkem se obrátil, viz bod 6 usnesení). Tehdy žalobce svůj požadavek adresoval poskytovateli sociálních služeb – Maltézské pomoci. Vůči žalovanému jej vznesl až v žalobě ve znění její opravy podáním ze dne 29. 12. 2025, které bylo žalovanému doručeno teprve dne 6. 1. 2026.

50. Do té doby žalobce pouze neurčitě avizoval, že bude v budoucnu potřebovat vyšší rozsah péče až na 24 hodin denně s ohledem na zdravotní stav své matky, aniž by upřesnil od kdy a v jaké konkrétní míře (viz e-mail Maltézské pomoci ze dne 10. 6. 2025, podobně se vyjadřoval na schůzce na Krajském úřadu Středočeského kraje dne 12. 6. 2025 a v telefonické komunikaci se svědkem Š. a v e-mailech ze dne 19. 8. 2025 Maltézské pomoci a 20. 8. 2025 Centru sociálních služeb M. – v obou nadto stále deklaroval, že mu matka bude i od nového roku pomáhat s péčí). V tom pokračoval i v podané žalobě, ve které taktéž pouze neurčitě naznačoval, že sice potřebuje asistenci v rozsahu 24 hodin denně po 7 dní v týdnu, ale že má pořád k dispozici blízkého člověka, který o něj pečuje; a že svou situaci řeší „do jisté míry předstižně“. Z žaloby nadto nebylo zřejmé, čeho přesně se žalobce domáhá – zda žádá nepřetržitou dostupnost osobní asistence či její nepřetržité poskytování a co míní „nepřetržitost“, tj. jaký konkrétní rozsah poskytování (či dostupnosti) služby požaduje (v podrobnostech soud opět odkazuje na usnesení o výzvě k odstranění vad žaloby ze dne 11. 12. 2025, zejm. bod 7). To ostatně zjevně nebylo zřejmé ani žalovanému, který ve vyjádření k žalobě mj. argumentoval, že osobní asistence není službou „na zavolání“, ale dopředu se plánuje (což konvenuje žalobcovým dosavadním vyjádřením o tom, že potřebuje, aby si mohl kdykoliv zavolat o asistenci, viz jeho e-maily ze dne 19. a 20. 8. 2025).
51. Podstatou těchto neurčitých vyjádření bylo zjevně žalobcovo přání, aby o něj nadále pečovala matka a postupem času s ohledem na její schopnosti a zdravotní stav, aby péči přebíral „profesionální“ sociální pracovník. Pro takové přání lze mít pochopení. Bylo ovšem natolik neurčitě a hypoteticky vyjádřeno (jak ve smyslu časovém – od kdy přesně, tak ve smyslu rozsahu – jaké konkrétní úkony péče převezme osobní asistence), že na jeho základě žalovaný neměl důvod podnikat žádné okamžité konkrétní kroky k zajištění dostupnosti vhodných sociálních služeb. Jinak řečeno: za situace, kdy žalobce jasně nevyjádřil, od kdy přesně a v jakém rozsahu bude osobní asistenci chtít využívat, žalovaný těžko mohl předpokládat, od jakého konkrétního okamžiku a v jakém konkrétním rozsahu musí zajistit její dostupnost (včetně zajištění potřebného financování, které se odvíjí od konkrétně identifikovaných potřeb, viz náležitosti žádosti o dotaci dle § 101a odst. 3 zákona o sociálních službách).
52. Soud připomíná, že ještě v e-mailech ze dnů 19. 8. 2025 a 20. 8. 2025 žalobce prohlašoval, že o něj bude od 1. 1. 2026 pečovat matka, a podobně se vyjadřoval i v podané žalobě, kde taktéž neurčitě hovořil o tom, že o něj stále pečuje matka a bude o něj pečovat i nadále a svou situaci řeší „předstižně“. I když tedy lze přisvědčit tomu, že žalovaného upozorňoval na možnost zhoršení stavu své matky již na schůzce dne 12. 6. 2025, čímž jej do jisté míry připravoval na nezbytnost zajištění dostupnosti osobní asistence ve vyšším rozsahu, jeho následující vyjádření a kroky nijak nenasvědčovaly tomu, že by se tato potřeba měla od nějaké konkrétní doby naplnit. V této souvislosti je podstatné i to, že žalobce neprojevoval zájem ani o využití té kapacity, kterou již pro něj žalovaný v minulosti měl dostupnou (2 hodiny týdně na základě případového setkání dne 29. 8. 2024), ani té, kterou dodatečně zajistil na základě konkrétního požadavku vzneseného na schůzce dne 12. 6. 2025 (20 hodin týdně). Žalobce totiž po celou dobu ani neumožnil provedení sociálního šetření, které je nutným předpokladem k poskytnutí sociální služby (viz bod 54 rozsudku NSS č. j. 21 Ads 86/2025 – 41), resp. vůbec ke zjištění konkrétního rozsahu potřeb žalobce v místě jeho bydliště a způsobu jejich zajišťování; a dosud neuzavřel smlouvu o poskytování sociálních služeb,

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

přestože mu v tom nic nebránilo. Totéž platí pro pečovatelskou službu, kterou má a měl dostupnou, ale dosud ji nevyužil (viz dále).

53. Na žalobci přitom bylo možné žádat, aby vyjádřil konkrétní představu o tom, jak má postupný přechod z péče jeho matky na osobní asistenci vypadat. Mohl např. požadovat, aby v prvních několika měsících osobní asistence zahrnovala jen některé úkony dle § 5 odst. 1 prováděcí vyhlášky, které jsou pro jeho matku náročné, po dobu dalších několika měsíců i některé další atd., popř. mohl naopak s ohledem na „*akutnost*“ či nepředvídatelnost změn matčina zdravotního stavu požadovat, aby žalovaný zajistil dostupnost osobní asistence v plném rozsahu v nejbližším možném termínu. Poskytování této služby totiž není podmíněno tím, že žalobcova matka nebude schopna o žalobce pečovat (a ani nevylučuje, aby tak vedle toho fakticky činila). Záleží jen na žalobci a jeho matce, zda preferují její péči (a v jakém rozsahu), anebo péči poskytovanou v rámci osobní asistence. Opravdu tedy jen stačilo, aby žalobce jasně řekl, od kdy a v jakém rozsahu požaduje poskytování osobní asistence. Na nezbytnost jednoznačné konkretizace svých potřeb a naplánování poskytování sociálních služeb ostatně byl žalobce (i ze strany Maltézske pomoci) upozorňován již na případovém setkání dne 29. 8. 2024. Třebaže tedy žalovaný věděl o výhledové možnosti zhoršení matčina zdravotního stavu a související potenciální potřebě vyššího rozsahu osobní asistence, žalobce stěží mohl očekávat, že mu žalovaný téměř okamžitě (opět: konkrétní rozsah péče žalobce vyjevil až v opraveném znění žaloby, tj. až v řízení před soudem, žalovanému do té doby nic nesdělil) zajistí takto razantní (mnohonásobné) navýšení její dostupnosti (viz e-mail A. E. ze dne 19. 12. 2025, z něž plyne, že zatímco 20 hodin týdně odpovídalo 1 000 hodinám přímé péče ročně, žalobcův nový požadavek by představoval více než osminásobek tohoto rozsahu – 8 760 hodin přímé péče ročně).
54. Ve shodě s žalovaným má soud v této souvislosti za to, že osobní asistence není určena ke „*kompensaci*“ krátkodobých nepředvídatelných („*náhlý*“ výpadek „*ze dne nad den*“ – viz str. 3 žaloby) výpadků v péči pečující osoby v důsledku zhoršení jejího zdravotního stavu (v čemž žalobce „*pocituje*“ dopady údajné nečinnosti žalovaného ve své právní sféře). O poskytování této služby je třeba požádat (§ 90 zákona o sociálních službách), je třeba provést sociální šetření, uzavřít smlouvu (viz též bod 54 rozsudku NSS č. j. 21 Ads 86/2025 – 41), ve které je specifikován i její konkrétní rozsah [§ 91 odst. 2 písm. c) zákona o sociálních službách] a průběh služby se plánuje dopředu [§ 88 písm. f) zákona o sociálních službách]. Samozřejmě, že je možná i jistá flexibilita v rámci již uzavřené smlouvy (které konkrétní úkony a kdy přijde sociální pracovník provést), což do jisté míry může nahradit i náhlé výpadky péče. I to je ovšem nutno dopředu dojednat. Žalobci je přitom dostupných 20 hodin osobní asistence týdně, což nepopírá. Není tedy zřejmé, proč dosud neuzavřel smlouvu o poskytování osobní asistence alespoň v tomto rozsahu, potřeboval-li „*kompenzovat*“ výpadky péče ze strany matky.
55. Je též třeba doplnit, že v M. funguje poskytovatel osobní asistence (Maltézska pomoc) a vždy, když žalobce nějaký *konkrétní* požadavek na zajištění její dostupnosti vnesl, žalovaný mu vyšel vstříc (resp. pro žalobce byla požadovaná kapacita dostupná). Žalobce žádal zajištění dostupnosti osobní asistence v rozsahu 2 hodin týdně (případové setkání ze dne 29. 8. 2024), resp. 20 hodin týdně (e-mailem Maltézske pomoci dne 10. 6. 2025 a na schůzce dne 12. 6. 2025): 2 hodiny týdně byly žalobci dostupné bez dalšího a 20 hodin týdně žalovaný žalobci zajistil od 1. 1. 2026, což žalobce nezpochybňuje a ani netvrdí nic o tom, že by si v tomto ohledu žalovaný počínal liknavě.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

56. Pro žalobce byla navíc zajištěna i pečovatelská služba (Centrum sociálních služeb M.), kterou mohl v mezidobí do 1. 1. 2026 využít a je mu dostupná i nyní. Soud připomíná, že žalobce nemá právo na přístup k sociální péči v konkrétní podobě přesně podle svých ideálních představ; jde o to, aby byly dostupné takové služby, které jsou adekvátní jeho stavu a situaci a mohou mu pomoci vést důstojný a co nejnezávislejší život, při zachování maxima osobní autonomie, bez sociálního vyloučení a při maximálním sociálním začlenění (viz body 56 či 74 nálezu sp. zn. I. ÚS 2637/17). Důvody, pro které žalobce pečovatelskou službu odmítá (a odmítal v minulosti, neboť tato možnost byla žalobci nabídnuta již na případovém setkání dne 29. 8. 2024), soud nepokládá za dostatečné a případné. Žalobce poukazuje na to, že pečovatelská služba se poskytuje jen ve vymezeném čase, zatímco on potřebuje nepřetržitou asistenci, a proto pro něj není vhodná. Jak již ovšem bylo výše uvedeno, žalobce si mylně vykládá slovní spojení „*bez časového omezení*“ použité v § 39 odst. 1 zákona o sociálních službách. To pouze znamená, že se osobní asistence poskytuje kdykoliv. Tento žalobcův argument tak vůbec nevysvětluje, proč by nemohl využít pečovatelskou službu jako doplněk k osobní asistenci, tedy obě služby kombinovat, jak navrhuje žalovaný (a žalobci bylo vysvětleno na případovém setkání). Při srovnání činností poskytovaných osobní asistencí dle § 39 odst. 2 a pečovatelskou službou dle § 40 odst. 2 zákona o sociálních službách, resp. zajišťovaných úkonů dle § 5 odst. 1 (osobní asistence) a § 6 odst. 1 (pečovatelská služba) prováděcí vyhlášky je zřejmé, že se téměř zcela překrývají. I dle názoru soudu by bylo možné obě služby vhodně kombinovat – samozřejmě pouze ve „*vymezeném čase*“, kdy se pečovatelská služba poskytuje. I to by však mohlo podstatně odlehčit osobní asistenci, a snížit tak nároky na rozsah jejího poskytování. Odkazuje-li žalobce v replice dále na to, že pečovatelská služba je dle § 40 odst. 1 zákona o sociálních službách určena lidem se sníženou soběstačností, zatímco jeho soběstačnost je „*nulová*“, opomíjí, že úplně stejně je zaměřená i osobní asistence (viz § 39 odst. 1 zákona o sociálních službách). Podle této logiky by tak pro něj nebyla vhodná ani tato služba (a patrně ani téměř žádná jiná služba sociální péče, neboť jsou zásadně určeny pro osoby se „*sníženou*“ soběstačností, viz § 43 až § 51, vždy odst. 1 zákona o sociálních službách). Za osobu se sníženou soběstačností lze jistě považovat i osobu, která nemá žádnou soběstačnost, neboť i její soběstačnost je snížena (do té míry, že jí žádná nezbývá). Konečně ani žalobcova osobní averze vůči ředitelce Centra sociálních služeb M. nemůže zdůvodnit nevyužití pečovatelské služby tohoto poskytovatele. Žalobce pouze tvrdí, že mu měla údajně sdělit, že by měl skončit v ústavu. Soudu ale není zřejmé, jak by (i kdyby k tomu došlo) měl tento incident (sdělení) ovlivnit poskytování pečovatelské služby či její kvalitu. Žalobci byla i přesto nabídnuta a žalobce ji dosud ani nevyzkoušel (těžko ji tedy může hodnotit).
57. Lze shrnout, že ke dni rozhodování soudu (§ 87 odst. 1 s. ř. s.) uplynula doba pouhých 56 dnů ode dne, kdy žalobce poprvé vůči někomu (poskytovateli) konkretizoval *aktuální* požadavek zajištění osobní asistence v rozsahu 24 hodin denně po 7 dní v týdnu; a pouhých 34 dnů ode dne, kdy jej uplatnil u žalovaného. Na žalobcovy dřívější konkrétní požadavky přitom žalovaný reagoval a vyhověl jim a pro žalobce měl zajištěnou (byť jako doplněk) i jinou vhodnou sociální službu (pečovatelskou službu). To zjevně nepředstavuje situaci, kdy by byl žalovaný „*dlouhodobě nečinný, například po dlouhé měsíce či léta by nepřijal žádné přiměřené a cílené kroky*“ (viz výše citovaná judikatura), a došlo tak k zásahu do podstaty práva na zajištění dostupnosti vhodných sociálních služeb. Ani téměř dvojnásobná tvrzená doba nečinnosti (107 dnů) ostatně takovou situací nebyla (viz bod 54 rozsudku NSS

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

č. j. 21 Ads 86/2025 – 41). Nynější stav je i zcela nesrovnatelný se případem řešeným Ústavním soudem v nálezu sp. zn. I. ÚS 2637/17, v němž se stěžovatel, resp. pečující osoby dle svých tvrzení marně domáhali dostupnosti vhodných sociálních služeb po několik let (viz body 3, 4 a 22 nálezu).

58. Je to naopak žalobce, kdo žalovanému, resp. vybranému poskytovateli dosud ani neumožnil provést sociální šetření, které by přispělo ke zjištění skutečného rozsahu potřebné asistence, a tedy i oprávněnosti (jakéhokoliv) požadavku na konkrétní rozsah osobní asistence. Žalobce přitom byl na jeho nezbytnost upozorňován již na případovém setkání dne 29. 8. 2024 (kde bylo avizováno i jeho provedení) a v e-mailu A. E. ze dne 20. 8. 2025 a opakovaně žádán o provedení (viz e-maily A. E. ze dne 9. 12. 2025 a ze dne 18. 12. 2025). Soud pokládá za logické, že si poskytovatel před uzavřením smlouvy o poskytování sociální služby potřebuje ověřit, jaké jsou žalobcovy skutečné konkrétní potřeby (i s ohledem na jeho konkrétní domácnost a zdravotní stav) a jaký rozsah osobní asistence skutečně vyžaduje („*reálnou potřebnost nepřetržité osobní asistence*“, viz opět e-mail A. E. ze dne 18. 12. 2025). Jak již bylo uvedeno, absolvování sociálního šetření je nutným předpokladem poskytnutí sociální služby (viz bod 54 rozsudku NSS č. j. 21 Ads 86/2025 – 41) a v daném případě i podmínkou toho, zda je namístě pro žalobce ještě dále navyšovat dostupnost této služby ze strany žalovaného v situaci, kdy dostupnou kapacitu ještě ani nevyužil. Jestliže skutečné potřeby a opodstatněnost požadavků žalobce na „*nepřetržitý*“ rozsah osobní asistence dosud nebyly ze strany poskytovatele ověřeny sociálním šetřením (z důvodů, které jsou na straně žalobce – poskytovatel jej opakovaně aktivně žádal o umožnění provedení a žalobce netvrdí, že by měl nějaký objektivní důvod pro jeho neumožnění), nelze žalovanému vyčítat, že žalobci nezajišťuje dostupnost služby v rozsahu, o němž ani není jasné, zda bude potřeba. V této souvislosti nelze než opět zdůraznit, že osobní asistence není vymezena časovým rozsahem, ale konkrétními činnostmi a úkony. Je tedy zapotřebí sociálním šetřením zmapovat, jaké úkony (činnosti) potřebuje žalobce zajistit a jak náročné to v jeho konkrétním případě (s ohledem na uzpůsobení domácnosti, konkrétní zdravotní omezení atp.) je, tedy i kolik času zabere. Teprve na základě toho lze i odhadnout, o jakou „kapacitu“ bude zapotřebí dostupnost služby případně navýšit (tj. kolik hodin, úvazků či obecně prostředků je třeba za účelem uspokojení žalobcových oprávněných potřeb „alokovat“).
59. Z výše uvedeného je zřejmé, že v projednávané věci je bezpředmětné se zabývat namítanou protiústavností § 95 odst. 1 písm. g) zákona o sociálních službách či střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb žalovaného. Žalovaný nemohl reagovat na požadavek, který žalobce v přiměřeném časovém předstihu dostatečně konkrétně nevznsl. Z toho důvodu je žaloba nedůvodná.
60. Závěrem je třeba zdůraznit, že soud nijak nezpochybňuje závažnost žalobcova nepříznivého zdravotního stavu ani jeho právo na dostupnost vhodných služeb sociální péče v nejméně omezujícím prostředí (včetně možnosti setrvat v přirozeném sociálním prostředí). Není tedy vyloučeno, že by v budoucnu podobné žalobě mohl vyhovět. V tuto chvíli je na žalovaném, aby v přiměřeném čase (u jehož určení je třeba přihlížet i k tomu, že žalobce potřebu zvýšené péče avizoval – byť výhledově a neurčitě – již červnu minulého roku) reflektoval žalobcův nový požadavek. Současně ale bude na žalobci, aby poskytl potřebnou součinnost, zejména aby umožnil provedení sociálního šetření, které objasní reálný rozsah potřebné osobní asistence (konkrétní činnosti a úkony včetně času nezbytného k jejich zajištění), a to i s přihlédnutím k tomu, že některé úkony může žalobci zajišťovat i pečovatelská služba.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

Závěr a náklady řízení

61. S ohledem na shora uvedené závěry soud žalobu prvním výrokem zamítl jako nedůvodnou (§ 87 odst. 3 s. ř. s.).
62. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud druhým výrokem podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce, který byl z procesního hlediska ve věci neúspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který byl naopak plně úspěšný, žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.
63. Třetím výrokem soud přiznal odměnu a náhradu hotových výdajů ustanovenému zástupci žalobce v souladu s § 35 odst. 10 s. ř. s. Zástupci náleží odměna advokáta za pět úkonů právní služby po 4 620 Kč (první porada ustanoveného zástupce s klientem – úkon přípravy a převzetí zastoupení uplatněný zástupcem ve vyúčtování se týká jen smluvního zastoupení, sepsí žaloby a repliky a účast na jednání v délce tří započatých hodin) podle § 7 bodu 5, § 9 odst. 5 a § 11 odst. 1 písm. b), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif. Náhradu hotových výdajů tvoří paušální náhrada hotových výdajů za pět úkonů právní služby po 450 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, náhrada cestovních výdajů z Plzně do Prahy a zpět na jednání soudu v celkové délce 176 km ve výši celkem 1 520,87 Kč (základní náhrada při sazbě 5,90 Kč/km a náhrada za pohonné hmoty při kombinované spotřebě 7,9 l/100 km a ceně 34,70 Kč za litr paliva, vše podle vyhlášky č. 573/2025 Sb.) a náhrada promeškaného času stráveného cestou na jednání a zpět v rozsahu 5 započatých půlhodin po 150 Kč podle § 14 odst. 1 písm. a) a odst. 3 advokátního tarifu, tj. 750 Kč. Celkem tak ustanovenému zástupci náleží 27 620,87 Kč, které mu budou vyplaceny ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku (§ 54 odst. 7 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 9. února 2026

Lenka Oulíková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.